

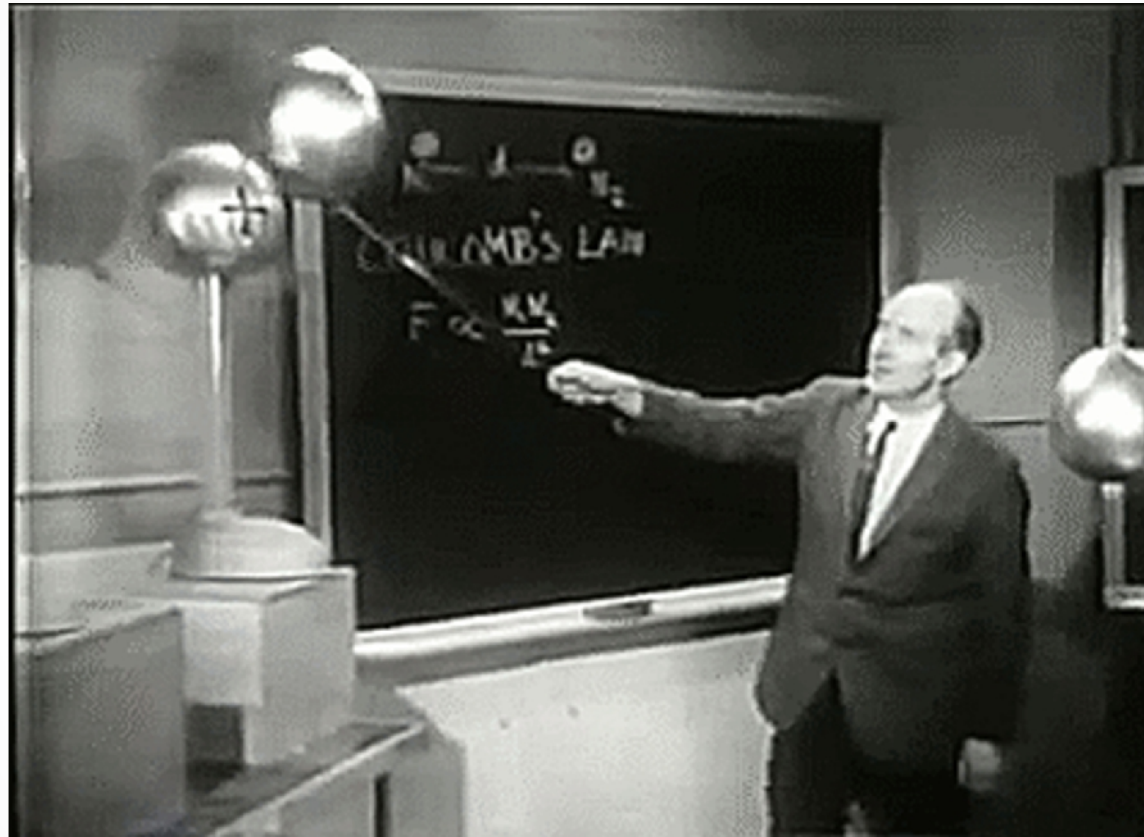

Az elektromos mező

Coulomb-törvény
Elektromos térerősség
Elektromos mező szemléltetése
Elektromos fluxus
Elektrosztatika Gauss törvénye

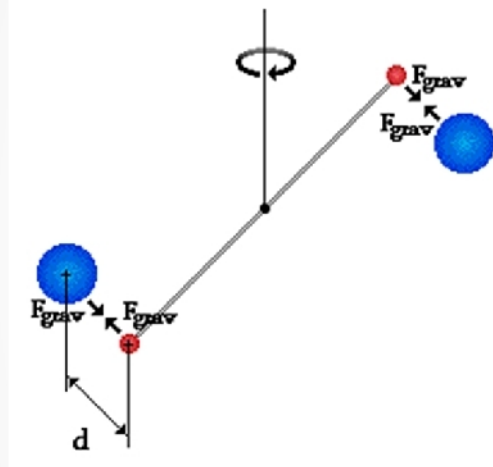
Töltött testek között erőhatás

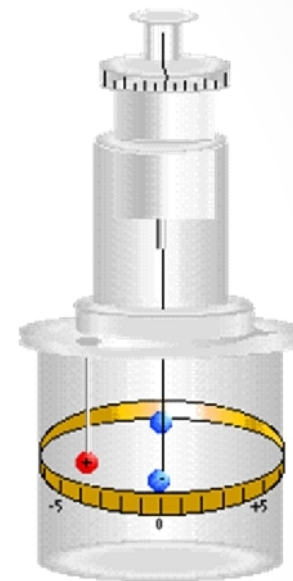
Vajon mekkora ez az erőhatás?

Elektrosztatikus erő

Cavendish's Torsion Balance

1798.

1784.

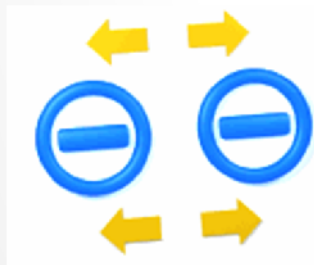

Charles Augustin Coulomb

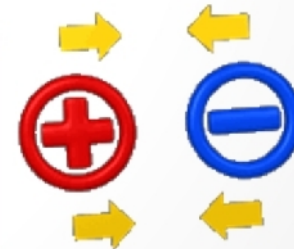
- http://fizipedia.bme.hu/index.php/F%C3%A1jl:Coulomb_merleg.ogv •

Coulomb-törvény

- Az erőhatás egyenesen arányos a töltésmennyiséggel
- Az erőhatás fordítottan arányos a töltések közötti távolság négyzetével
- Az erőhatás vektora a 2 töltést összekötő egyenesbe esik
- Az arányossági tényező $k = 9 \cdot 10^9 \frac{N \cdot m^2}{C^2}$

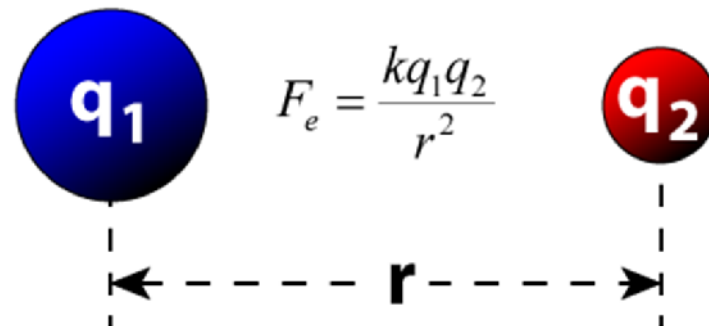
$$F = k \cdot \frac{Q_1 \cdot Q_2}{r^2}$$

Megjegyzés: Két egymástól 1 m-re lévő 1 C nagyságú töltés között mekkora az elektrosztatikus erő?
A természetben Q értéke kicsi!

Feladatok

- 1 elektront és 3 protont szétválasztottunk egymástól 10^{-6} m távolságra. Mekkora és milyen típusú a köztük lévő elektrosztatikus erő? https://youtu.be/awz_A2g2aj8

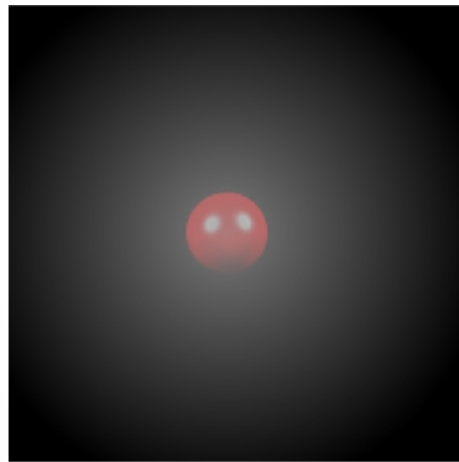

- Két pozitív, pontszerű test töltés Q_1 és Q_2 egy szakasz két végpontjában van rögzítve. Hol kell elhelyezni egy q ponttöltést ahhoz, hogy egyensúlyban legyen, ha a Q_1 és Q_2 töltés aránya 1:4?

- <http://geomatech-beta.geogebra.org/material/simple/id/869795#>

Az elektromos tér

- Michael Faraday: Az elektromosan töltött test maga körül elektromos teret kelt.

Michael Faraday
1791-1867

http://nagysandor.eu/harrisonia/FieldLines_HU.html

Elektrosztatikus tér: Ha az elektromos tér időben állandó és nyugvó töltésektől származik.

Próbatöltés

- Az elektromos tér közvetítésével jön létre az elektromos kölcsönhatás.
- Az elektromos töltésű test környezetében helyezzünk el egy q próbatöltést.
- A térhatás miatt erő fog hatni rá. $F_{Coulomb} = k \cdot \frac{Q_1 \cdot Q_2}{r^2}$
- Ha a próbatöltést elveszem, akkor az eredeti töltés elektromos tere megmarad.
- A próbatöltés virtuális „részecske”, amivel a tér „letapogatható”.

- **Az elektromos tér a térnek az a része, amelynek minden pontjához meghatározott, pontszerű próbatöltés segítségével megadható erő tartozik.**

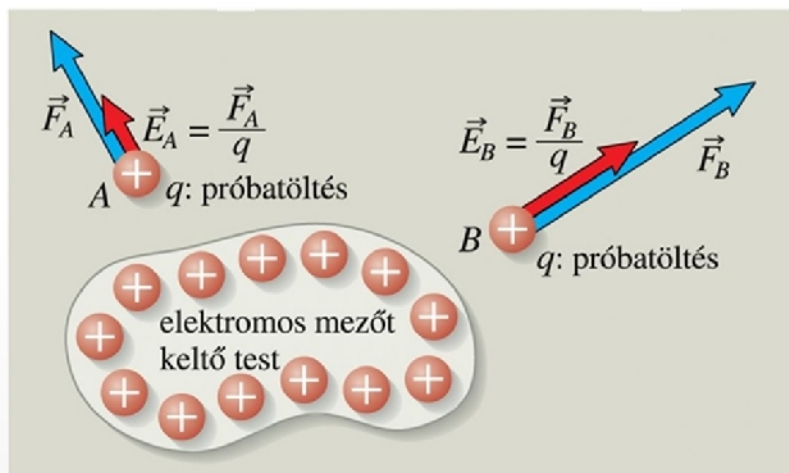
Az elektromos térerősség

- Az elektromos tér valamely pontjába helyezett q próbatöltésre ható erő arányos a q töltéssel!

$$F \sim q$$

- Az elektromos tér nagyság és irány szerint a tér egyes pontjaiban az elektromos térerősséggel jellemezhető

$$\vec{E} = \frac{\vec{F}}{q}, \text{ mértékegysége: } \frac{N}{C}$$

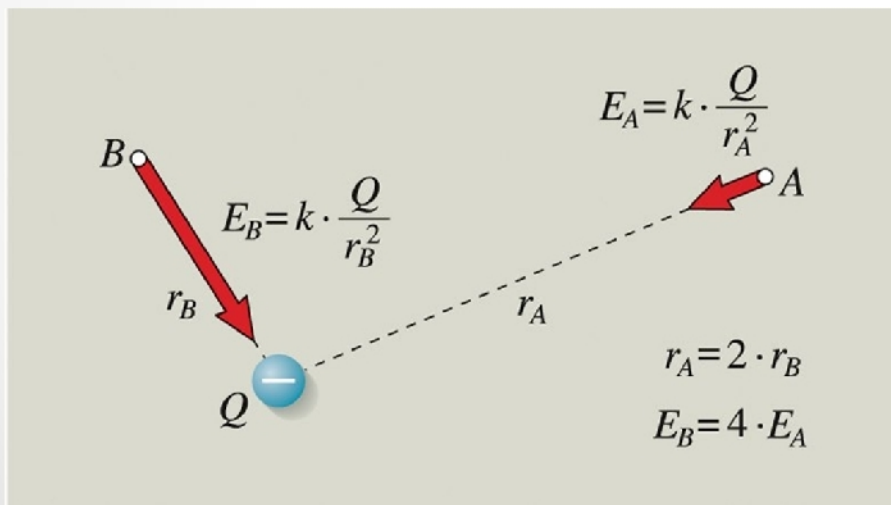

Az elektromos térerősség meghatározása

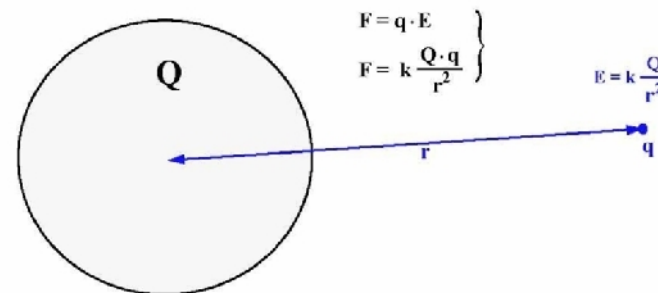
- Adott pontban + próbatöltésre ható erő nagysága és iránya meghatározható, így megadható a térerősség iránya és nagysága is

http://www.vascak.cz/data/android/physicsatschool/template.php?f=elpole_el_pole&l=hu

<http://phet.colorado.edu/hu/simulation/charges-and-fields>

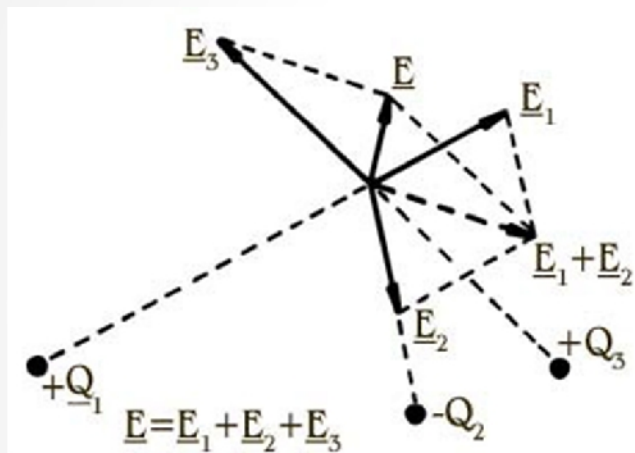
Electrical field strength close to a sphere with a charge (Q)

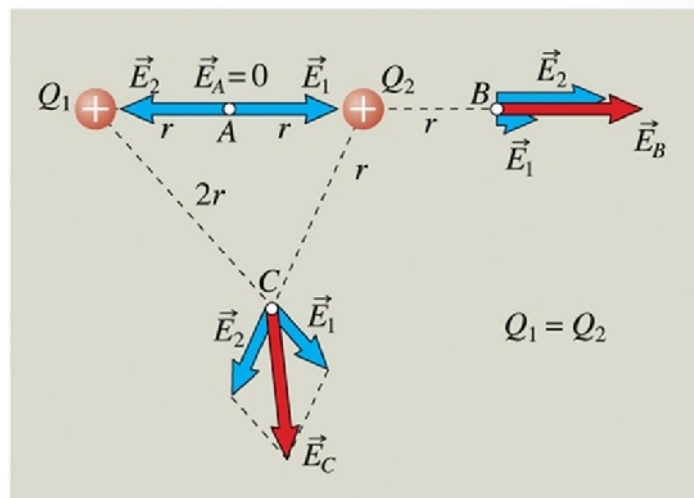
GAMERS

<http://phet.colorado.edu/hu/simulation/electric-hockey>

Szuperpozíció elve

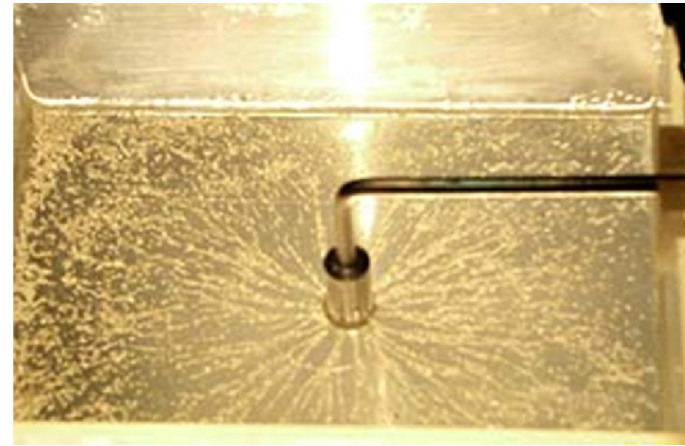
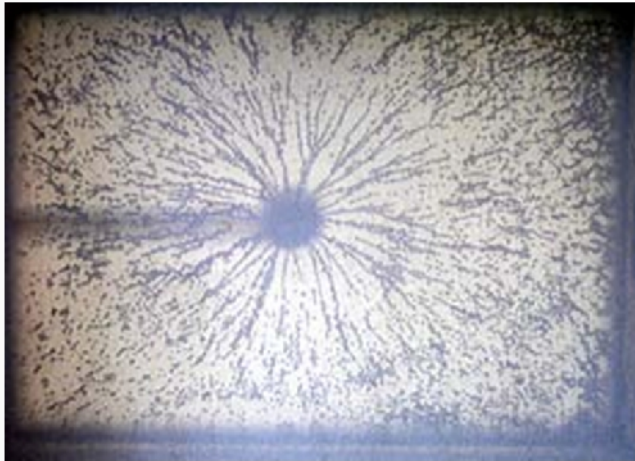

Több töltés által létrehozott elektromos tér esetén, minden töltés létrehozza a saját elektromos terét függetlenül a többitől. Ezek elektromos térerősségeinek vektori összege adja a töltésrendszer eredő térerősségét!

Az elektromos tér szemléltetése

Elektromos erővonalak

<https://www.youtube.com/watch?v=cyRBGlOBP8A>

Az elektromos tér szemléltetése

Elektromos erővonalak

<http://nagysandor.eu/AsimovTeka/LON/fieldlines/index.html>

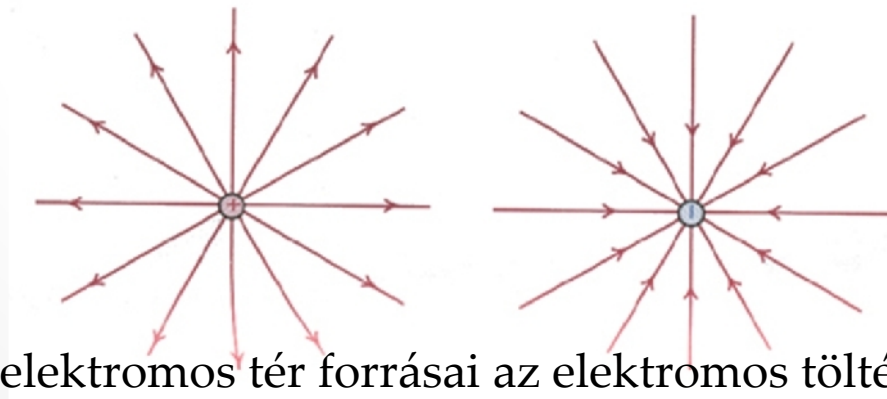
<http://tenger.web.elte.hu/flash/gradiens/gradiens.htm>

<http://phet.colorado.edu/hu/simulation/efield>

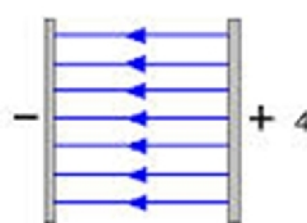
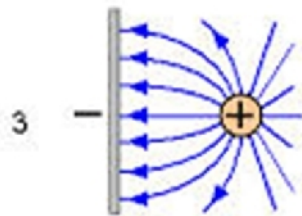
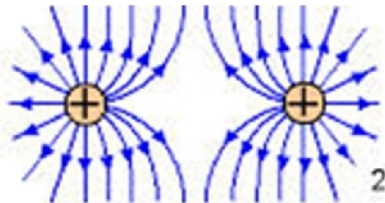
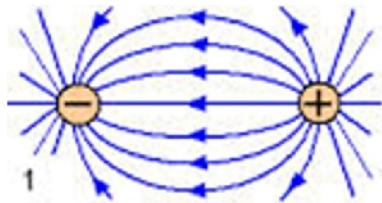
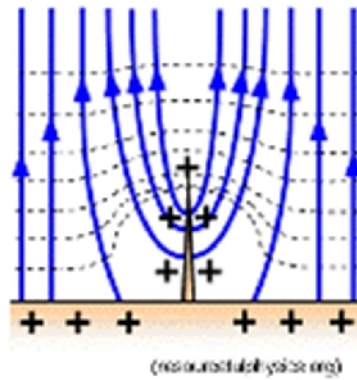
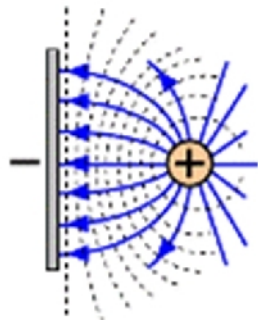
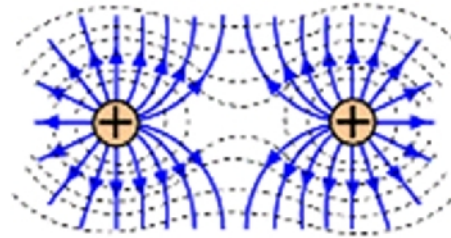
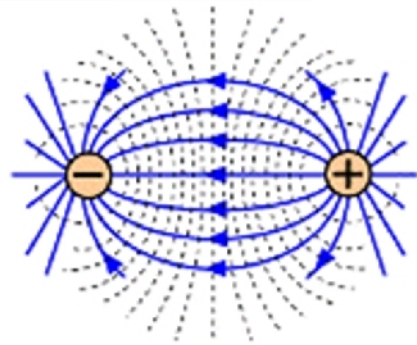
<http://ocw.mit.edu/ans7870/8/8.02T/f04/visualizations/electrostatics/15-CreateField/15-create320.html>

Ponttöltés és dipólus elektromos tere

<http://phet.colorado.edu/hu/simulation/charges-and-fields>

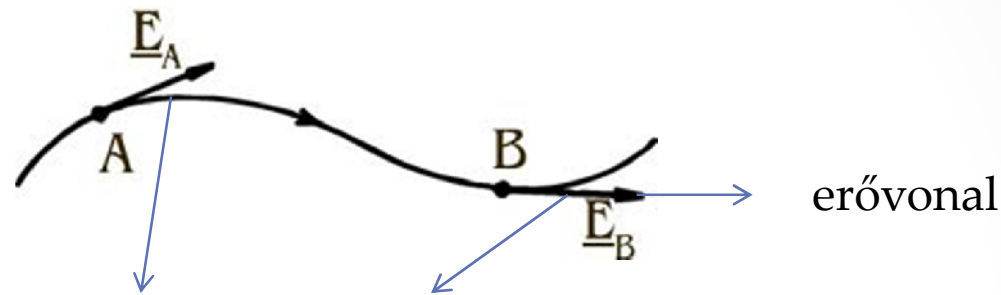

● Az elektromos tér forrásai az elektromos töltések! ●

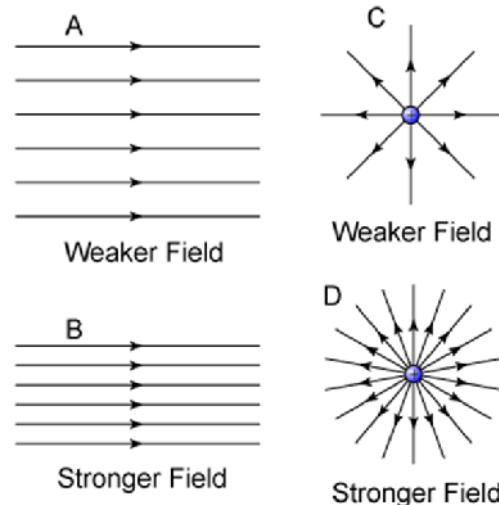
A térerősség jellemzése

- Az erővonalak iránya megegyezik az E irányával

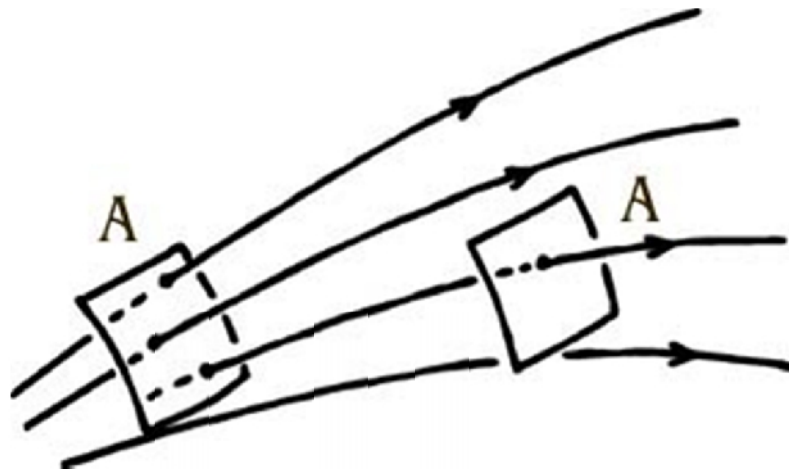

A görbéhez húzott érintő iránya

- Az erővonalak sűrűsége megegyezik az E nagyságával

Az elektromos fluxus

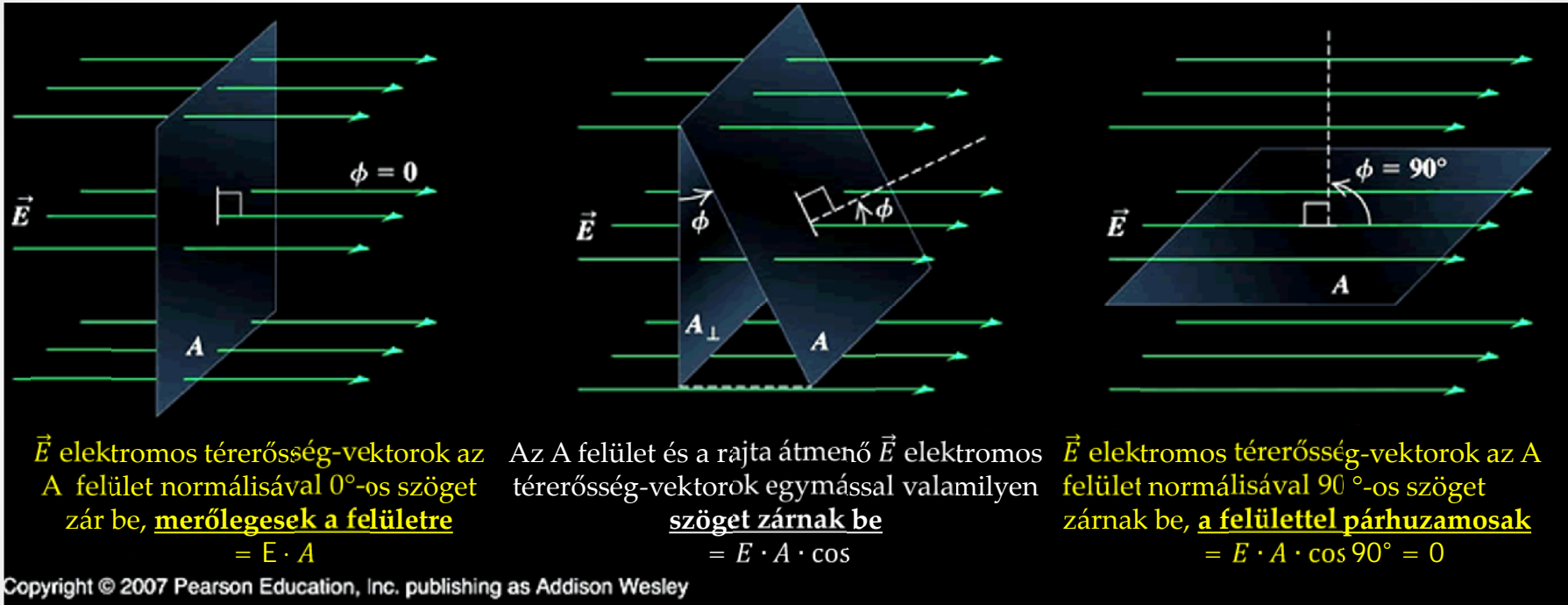

$$\Phi = E \cdot A$$

Mértékegység: $\frac{N}{C} \cdot m^2$

Egy felületen merőlegesen áthaladó összes erővonal száma a felület **elektromos fluxusa**.

Az elektromos fluxus

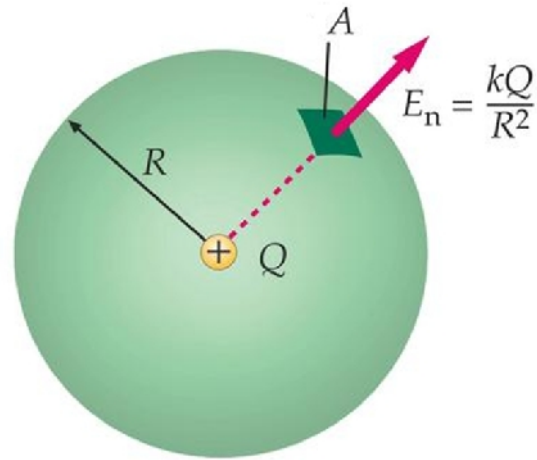

https://www.youtube.com/watch?v=_xsN9zDHRcA

https://www.youtube.com/watch?v=kqP1_EPfrow

Elektrosztatikus tér Gauss-törvény

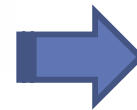
Az E elektromos teret egy r sugarú gömbfelület közepén lévő Q töltés hozza létre.

Nagysága: $\mathbf{E} = \mathbf{k} \cdot \frac{Q}{r^2}$

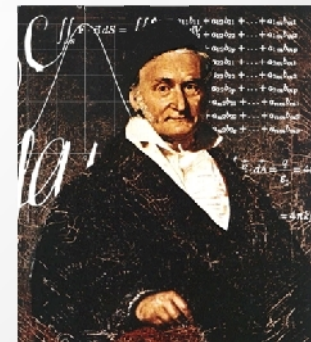
A gömb felületén átmenő erővonalak számára alkalmazzuk: $\Phi = \mathbf{E} \cdot \mathbf{A}$

$$= k \cdot \frac{Q}{r^2} \cdot 4 \cdot r^2 \cdot \pi, \text{ ahol } k = \frac{1}{4 \cdot \pi \cdot \epsilon_0}$$

$$\epsilon_0 = 8,854 \cdot 10^{-12} \frac{C^2}{N \cdot m^2}$$

$$\Phi = \frac{Q}{\epsilon_0}$$

Gauss-törvény szavakkal

- Az elektromos fluxus független a felület alakjától és a gömb sugarától is.
- Egy tetszőleges, zárt felületen (A) átmenő elektromos fluxus egyenlő a felületen belüli töltések algebrai összegének $\frac{1}{\epsilon_0}$ szorosával.
- Az elektromos fluxus csak akkor nem nulla, ha a felületen belül töltések vannak, és azok algebrai összege sem nulla.

Házi
Feladat
Tündér

Tankönyv 72-75. oldal
Tk. 73. o. GK. 1-5.
Tk. 73. és 74. o. Feladatok: 1.-8.
Tk. 77. o. Feladatok 1., 2.

Angol nyelvlecke és még egy kis fizika

https://www.youtube.com/watch?v=lJqqA_ZzF8c